

**Posudek školitele na bakalářskou práci Michala Šestáka
„Etické zlo v Platónově dialogu *Timaios*“
(FF UK, 2019)**

Bakalářská práce Michala Šestáka je věnována tématu „etického zla“, tedy zla „zapříčiněného aktivitou (či naopak absencí aktivity) lidí v našem světě“ (str. 32), v Platónově dialogu *Timaios*.

V úvodní kapitole Michal Šesták předběžně vymezuje téma svého zkoumání odlišením takto chápaného „etického zla“ od obecnější „ontologické nedostatečnosti našeho smyslového světa a veškerého vznikání“ (str. 1), a představuje strukturu své práce i Platónova dialogu *Timaios*. Krátce přitom také zdůvodňuje výběr pasáží tohoto dialogu, o něž se bude primárně opírat. Druhá kapitola stručně přibližuje hlavní motivy Timaiovy kosmogonie, třetí kapitola pak podrobněji sleduje různé stránky Timaiovy antropologie, tedy jeho psychologii, „anatomii“, „fysiologii“ a „nosologii“. Na těchto základech pak čtvrtá a pátá kapitola systematicky prozkoumávají různé možné odpovědi na otázku, co toto „etické zlo“ podle Timaiia je, jaké jsou jeho příčiny a jakým způsobem mu můžeme čelit.

Předkládaná bakalářská práce se zaměřuje na důležité téma, kterého se navzdory jeho nesnadné uchopitelnosti a nutnosti hledat pro jeho zkoumání oporu v různých částech dialogu úspěšně drží. Celková struktura práce je přehledná a její myšlenkový postup lze až na některé výjimky bez obtíží sledovat. V práci lze sice nalézt formulačně neobratná místa, v naprosté většině je však psána srozumitelným a kultivovaným jazykem.

Michal Šesták ve své práci prokázal velmi dobrou znalost Platónova textu a schopnost se v jeho bohaté struktuře dobře orientovat, vybírat si z něho důležité motivy, klást si nad ním relevantní filosofické otázky a samostatně promýšlet klady i zápory možných odpovědí na ně. Chvályhodná je také obeznamenost se sekundární literaturou, kterou na několika místech své práce využívá (byť většinou pouze velmi stručně) k lepšímu odstínění své vlastní pozice.

Závěrečné odpovědi práce na výchozí otázky nejsou sice vždy dostatečně jasně a zřetelně formulovány (viz níže), ocenění si však zaslouží způsob, jímž autor vyzdvihuje těsnou provázanost duše a těla v Timaiově pojetí člověka a „etického zla“ a z ní vyplývající potřebu harmonické péče duši i tělo, aniž by přitom ztrácel ze zřetele, že vlastním cílem a úkolem člověka, který mu také může přinést nejvyšší blaženost, je podle Timaiia připodobnění pohybů nesmrtelné části lidské duše pohybům duše světa.

Ve všech těchto ohledech tedy práce bezpochyby více než splňuje požadavky kladené na bakalářskou práci.

Určitou slabinou práce je její nedostatečná závěrečná redakce. V textu zůstal ne zcela malý, byť nikoli pohoršující či srozumitelnost práce ohrožující počet formálních vad (chyby v interpunkci a některé překlady; zlom stránek v elektronické a tištěné verzi se liší; v tištěné verzi neodpovídá stránkování v obsahu stránkování ve vlastním textu; v seznamu literatury chybí český překlad Platónova textu; některé části práce ne zcela dostatečně odkazují k originálnímu textu)

Na vrub nedostatečně důkladné závěrečné redakce zřejmě padají zřejmě také některé (spíše ojedinělé) věcné omyly. Na str. 28 tak např. Michal Šesták píše, že „nesmrtelné části duše jsou spojeny

s nejelementárnější strukturou našeho těla a jsou po něm jaksi rozprostřeny“, ačkoli je z jeho výkladu jasné, že jsou míněny *smrtné* části duše.

Ne zcela zdařilá je provázanost dvou hlavních částí práce. První část (druhá a třetí kapitola) má spíše parafrastickou podobu, zatíženu navíc nadužíváním jakési „kvazi-vypravěčské formy“ (viz např. „Nyní se pojďme podívat...“, str. 10; „Nyní si pojďme ukázat...“, str. 17; „Nyní je pravý čas, abychom...“, str. 22 apod.). Druhá, problémově orientovaná a filosoficky nejpřínosnější část (tj. čtvrtá a pátá kapitola) sice vychází z tvrzení, že již máme všechna potřebná „vodítka“ v Timaiově textu dostatečně zmapována, v dalším průběhu se však ukáže, že tomu tak není. K některým již vyloženým pasážím je totiž zapotřebí se podrobněji vrátit, některé další, doposud nezmiňované, k výkladu naopak připojit (viz např. pasáže týkající se role morku pro těsnou vazbu duše a těla), což vede ke zbytečným opakováním a k lokálnímu znepráhlednění výkladu.

Také po obsahové stránce by práci prospěla důkladnější závěrečná revize a kritické promyšlení jejích hlavní tezí. Kapitoly 4 a 5 na jedné straně velmi sympaticky zvažují širokou paletu různých možných odpovědí na dvě základní otázky, totiž co je „etické zlo“ a jaké jsou jeho příčiny. Na druhé straně však není vždy jasné, k jaké interpretaci se nakonec Michal Šesták přikloní, případně jaký je vztah těch odpovědí, jež na různých místech textu alespoň dočasně přijímá za své. A v některých pasážích se dokonce zdá, že dochází ke konfusi těchto dvou otázek samých.

Jaká je tedy autorova finální odpověď na otázku, co je podle Timaiia etické zlo? Je etické zlo „špatný stav duše a těla“ (str. 32)? Nebo spíše „jakýsi vzájemně provázaný ‚soubor dysfunkcí‘ těla a duše, kvůli kterým žijeme špatný život, tedy život smrtelný, bez pravdy a poznání, naopak plný nevědomosti, šílenosti, a tedy špatnosti“ (35)? Nebo tyto dvě odpovědi označují, každá z jiné perspektivy, totéž? Co ostatně v těchto formulacích znamená adjektivum „špatný“ a co je míněno onou „dysfunkcí“?

Podobně nejasný zůstává vztah různých autorových odpovědí na otázku, co je podle Timaiia *příčinou* zla. V jakém smyslu jsou například skutečně „všechny duševní nemoci nakonec způsobeny nějakým tělesným neduhem“ (str. 29)? Nejsou alespoň některé duševní nemoci primárně zapříčiněny (jak by ostatně naznačovaly také některé autorovy formulace v závěru práce) kombinací obtížné situace individuální vtělené duše a zanedbání péče o nesmrtelnou část lidské duše? A nemůže toto zanedbání způsobeno spíše špatnou výchovou a neblahým vlivem obce než tělesnými neduhy?

Domnívám se, že některé tyto nejasnosti jsou způsobeny také tím, že práce nechává stranou otázku různých druhů příčin a jejich vzájemných vztahů, která je přitom jedním ze zcela centrálních témat dialogu *Timaios*.

V rámci obhajoby by tedy bylo žádoucí, aby autor stručně a zároveň precizně zrekapituloval závěrečné odpovědi na tři základní otázky: (a) co je podle Timaiia etické zlo; (b) co jsou jeho *příčiny* (a pokud je příčin více, tak jaký je jejich vztah); (c) a co jeho *důsledky*?

Celkově se však jedná, jak bylo výše řečeno, o zdařilou práci, kterou jednoznačně doporučuji k obhajobě. Vzhledem ke zmíněným nedostatkům a nejasnostem však navrhuji hodnocení *velmi dobře*.